

Obsalim: voerbenuiting koeien optimaliseren

Het rantsoen zo optimaal mogelijk samenstellen en het voeren zo goed mogelijk organiseren om de voerbenuiting en de diergezondheid te waarborgen is de sleutel tot succes van een melkveebedrijf. Een Franse dierenarts was in Nederland om biologische melkveehouders op een andere manier naar de benutting van het voer door de koeien te leren kijken. Bruno Giboudeau werkt al meer dan twintig jaar aan zijn Obsalim-methode.

Jeroen Pijlman en Nick van Eekeren
Louis Bolk Instituut

Obsalim is een in Frankrijk ontwikkelde methode om via observaties aan de koeien tot een analyse voor voeraanpassingen te komen. Afgelopen stalseizoen zijn twee groepen biologische melkveehouders in een cursus van start gegaan met Obsalim. De deelnemende veehouders zijn enthousiast en komen met simpele aanpassingen van het voeren en het rantsoen tot een betere voerbenuiting.

Vervolg

De Obsalim-methode is beschikbaar in het Nederlands. Momenteel wordt er nog wel gewerkt aan de Nederlandse vertaling van het naslagwerk. In het najaar wordt een nieuwe cursus georganiseerd speciaal voor adviseurs die de methode willen oppakken. Voor interesse voor deze cursus kan een e-mail worden gestuurd naar info@louisbolk.nl met daarin melding van cursus Obsalim. De kaartjes en smartphone-app voor rundvee genaamd 'Appli Bovins Android et Iphone' zijn te bestellen via <https://www.obsalim.com/tous-nos-produits.htm>. De app kan na aankoop in het Nederlands worden gezet.

Wat is Obsalim?

Obsalim komt van obs(erveren) en alim(entation), wat in het Frans voeding betekent. Veearts Bruno Giboudeau ontwikkelde de methode vanaf de jaren negentig in Frankrijk. De methode werkt via observaties aan het dier die worden gebruikt om de voeropname- en vertering te analyseren. De methode is bedoeld om de voerbenuiting en het economische resultaat op korte termijn te optimaliseren, en diergezondheidsproblemen op lange termijn te voorkomen. Het is een makkelijk toe te passen systematische methode die direct concrete handvatten biedt voor mogelijke verbeteringen. De methode is ontwikkeld voor koeien en ook geschikt gemaakt voor geiten en schapen. Het is met name bedoeld voor een koppel en niet om te beoordelen op dierniveau. Naast in Frankrijk wordt de methode onder andere al gebruikt in Duitsland, Spanje, Engeland, Canada en Australië. Afgelopen jaar is de methode in opdracht van het Louis Bolk Instituut en in samenspraak met Bruno Giboudeau door de Frans-Nederlandse melkveehouders Cor van Marle en Danielle van Marle-Manders vertaald in het Nederlands.

Hoe werkt het?

Obsalim werkt op basis van de samenhang tussen zichtbare symptomen die de samenstelling van opgenomen voer kan veroorzaken. Bijvoorbeeld, als koeien veel snelle pens-afbrekbare energie opnemen, zoals suikerbieten, kunnen ze zich gaan likken achter de schouders (zie foto pHG-zone). Dit kan duiden op irritatie als gevolg van een te snelle pH-daling in de pens. Een ander voorbeeld is de kleur van de neus; een rodere neus kan duiden op een hogere bloeddruk, wat het gevolg kan zijn van een overmaat aan fermenteerbare energie. Ook het dagelijkse gedrag, zoals hoe koeien vreten, wanneer ze vreten en herkauwen, hoe actief ze in de stal zijn et cetera, zijn symptomen. De symptomen zijn verdeeld over tien waarnemingsplaatsen; zeven verschillende organen/lichaamsdelen, en melk, urine en mest (figuur 1).

Werken met de methode

De eerste stap bij het gebruik van Obsalim is het observeren van symptomen. De omschrijvingen van de symptomen zijn beschikbaar op een kaartset met 61 symptomen en in een app voor de smartphone met 143 symptomen. Om een analyse te kunnen maken, geldt dat er minimaal op drie verschillende waarnemingsplaatsen symptomen moeten worden geobserveerd. Ook moeten symptomen, op een aantal uitzonderingen na, bij minimaal tweederde van de koeien voorkomen. Hierdoor kan de analyse niet worden beïnvloed door een paar dieren die symptomen door een andere oorzaak kunnen hebben, zoals ziekte. Wanneer drie of meer symptomen zijn vastgesteld, kan worden gestart met de analyse.

Tweedaagse Obsalim-cursus voor Nederlandse biologische melkveehouders

De Franse dierenarts Bruno Giboudeau werkt aan de Obsalim-methode sinds de jaren '90 en onderwees het twee dagen aan Nederlandse biologische melkveehouders die er mee aan de slag zijn gegaan. Foto: Louis Bolk Instituut

Uit de analyse zijn een aantal zaken af te leiden: de verhouding energie op pensniveau en voor de koe in totaal richting melkproductie; de verhouding eiwit op pensniveau en voor de koe in totaal richting melkproductie; de verhouding aan fijne vezels en structuurvezels; de verhouding vezels, energie en de pensstabiliteit. De analyse geeft de meest limiterende factor aan voor de voerbenutting naar melk, en hoeveel tijd er nodig is voor aanpassing. Er rolt een concreet advies uit, wat bijvoorbeeld kan zijn dat de voersamenstelling suboptimaal is of dat koeien selecteren en de voerorganisatie kan worden verbeterd. Een deel van de symptomen kan na uren tot dagen verdwijnen. Na die aanpassingstijd kunnen er dus opnieuw observaties worden gedaan, en kan worden gekeken of de aanpassingen hebben gewerkt. De methode is daarmee geschikt om continu te sturen, ook vlak na rantsoenwisselingen of tijdens weidegang.

Cursus

Afgelopen februari en maart is door het Louis Bolk Instituut in samenspraak met De Natuurweide (de vereniging voor biologische melkveehouders), voor twee groepen biologische melkveehouders een tweedaagse cursus georganiseerd die door Bruno Giboudeau werd gegeven. De deelnemers waren enthousiast omdat ze zelf de observaties konden doen en met een concreet advies voor eigen koeien naar huis zijn gegaan. De

verschillende adviezen hebben al concrete resultaten opgeleverd. Op veel bedrijven was bijvoorbeeld de verdeling van het voeraanbod over de dag niet goed door het te frequent aanschuiven van het voer. De aanvoer van de hoeveelheid en kwaliteit van het voer in de pens is dan in onbalans waardoor het niet goed benut wordt. Eén bedrijf ging van vier keer voer aanschuiven naar één keer

Likplek achter schouder als symptoom pensverzuring

voer aanschuiven (12 uur na het voeren). Op dit bedrijf steeg het aantal melkingen op de robot van 2,4 naar 2,6 en de melkproductie nam toe van 21,6 naar 22,6 liter per dag met hetzelfde rantsoen. Drie weken later werd op hetzelfde bedrijf nog het hooi uit het rantsoen gehaald en steeg het aantal melkingen van 2,6 naar 2,8 en de melkproductie van 22,6 naar 24,4 liter melk per dag. Dus met minder werk en minder voer, meer melk. Afgelopen weken zijn via app-groepjes en teams observaties en analyses door deelnemers uitgewisseld. Dit allemaal via eigen observaties met de kaartjes al dan in combinatie met de app.

Ontwikkelaar van de Obsalim-methode

Dierenarts Bruno Giboudeau: "Als het voer iets verder van het voerhek ligt, is het aanbod gelijkmatiger over de dag verdeeld."

Foto: Louis Bolk Instituut

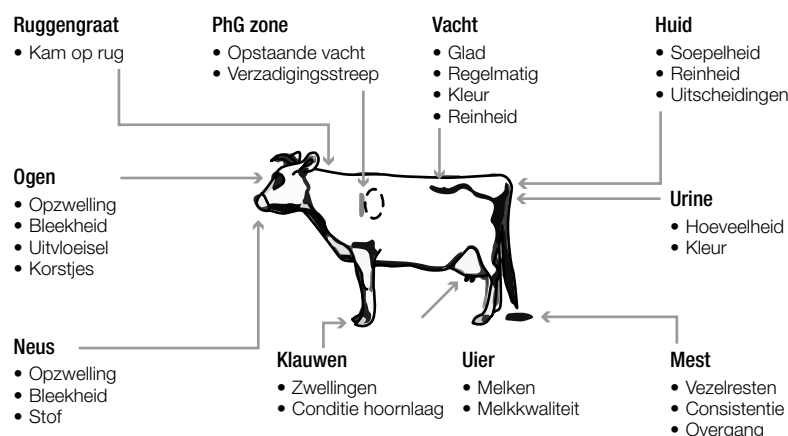
pHG-zone

De pHG-zone (zone Giboudeau) is een likplek achter de schouder, twee uur na opnemen verzurend voer.

Foto: Louis Bolk Instituut

FIGUUR 1 DE 10 WAARNEMINGSPLAATSEN VAN DE OBSALIM-METHODE

Voor een interpretatie moeten op minimaal drie verschillende waarnemingsplaatsen symptomen worden geobserveerd, die op een aantal uitzonderingen na, elk bij tweederde van het koppel zichtbaar zijn.

Kaartset of app

Obsalim is te gebruiken via een kaartset of als smartphone-app. Beide zijn vertaald naar het Nederlands.

Foto: Louis Bolk Instituut